DISSERTATIO INAUGURALIS. CHIRURGICO-MEDICA

DE

MELICERIA CELSI

Sive

SYNOVIA, Germ: Gliedwaſſer.

Qvam

Divino favente Numine

Conſenſu Ampliſſimæ Facultatis Medicæ

ſub Moderamine

Viri Nobiliſſimi, Conſultiſſimi, Amplisſimiq;

D. CASPARI BARTHOLINI

S.R. M. Juſtitiæ Conſiliarii, in ſummô Tribunali, & Conſiſtorio Aſſeſſoris: Medicinæ, Phyſicæ & Anatomiæ Profeſſoris Regii,

Decani Phil. Fac. Spectabilis.

Pro Gradu Doctoratus

Summisq; in Medicinâ Honoribus ac Privilegiis ritè Conſeqvendis

In Regiâ Univerſitate Hafnienſi

publice ventilandam proponit

REINHOLDUS WAGNER

Regiom. Pruſ.

Die 12 Sept. Annno 1695. Loco Horisq; ſolitis.

Typis Joh. Phil. Bockenhoffer, Reg. Majeſt. & Univerſit. Typogr.

APPROBATIO.

Qvandoqvidem nullus dubitem, qvin tantam eruditionis atq; induſtriæ opinionem inſinuabit animis hominum, Diſſertatio hæc Clariſſimi Dn. Candidati Medicinæ, REINHOLDI WAGNERI de MELICERIA CELSI, ut vel ſola perſvaſio tantæ ſedulitatis ægros refocillare poſſit; cumq; nulli peperciſſe labori, nulli diligentiæ, ne qvid in hiſce latebris temerè conjectaret, animadverterim, typos publicos mereri,

Hafniæ die 2 Septemb.
Anno 1695.

cenſeo.

E. BARTHOLIN.

DEO, PATRIÆ ET FAUTORIBUS.

Exercitium hoc Inaugurale

D. D. D.
Reinholdus Wagner
Regiomontanus.

I. N. I.

§. I.

Tanta ſeri ſive Lymphæ in Corpore humano eſt utilitas, tanta neceſſitas, ut ne minima qvidem pars reperiatur, qvæ non aliqvid ſeri in ſe contineat, vulnerataq; reddat; prolixè hoc ipſum per Inductionem omnium partium probante *Exc. Schenkiô in Hiſtoriâ de Sero Sangv. c. IV.* qvocum conferantur *Celeberrimi inclytæ hujus Academiæ qvondam Profeſſoris*, D. Th. BARTHOLINI *Opuſc. Anat. Ut & Exc. Beat. Nuckii Ep. Anat.* Utut veró iſta ſeri ubiq; in Corpore Animalis ſint latifundia, qvoad externas partes tamen præcipuè memorabilis ejus in Articulis eſt ſedes. In articulis enim non tantúm illud ſerum reperitur, qvod madore ſuo ipſos lubricat, & ab *Hippocrate L. de Loc. in Hom. XIV.* μύξα ſive Mucus appellatur, humor ille viſcidus ex ſerô alterato; ſed & alius fluidi magis & lympidi ſeri confluxus in eisdem eſt conſpicuus, teſte rerum experientiâ atq; autopſiâ anatomicâ, qvæ in variis articulorum Vaſis multum ſeri ſtagnare ſæpius obſervavit. Uti verò reliqvos humores per totum corpus variè corrumpi, multorumq; morborum cauſas exiſtere comperimus ita & de Sero dicendum, qvod diverſis modis corrumpi, & ad functiones

Animalis ſ. Hominis per totum Corpus inutile & inidoneum reddi, in eodemq; multorum malorum cauſa exiſtere qveat, notante & Philoſophô tám internas qvàm externas partes à ſerô male affectô aliqvid pati 3. H. A. 19. Meum tamen non eſt, his anguſtiis pagellarum omnem illam ſentinam malorum à ſerô in Corpus redundantium exhaurire, ſed unicum ſolùm ejus Vitium hâc vice ſum propoſiturus, qvod *juxta Celeberrimum D. Schelhammerum* omnibus antiqvis præter Celſum, ac ipſo Paræo ignoratum, nec à qvopiam hucusq; rite explicatum; qvia verò meis oculis hactenus aliqvoties viſum, hisq; exploratum fuit manibus, placet ad illius cauſas, harumq; medelam noſtras convertere Curas. Grave autem & periculoſum hoc vitium, qvod Chirurgis multum negotii faceſſere ſolet, Germanis vulgò appellatur Gliedwaſſer; ap. Græcos & Latinos Nomine Ichoris, Hydrathri aut Meliceriæ venit; Paracelſus ipſi nomen ſynoviæ impoſuit, qvi non paucos ſeqvaces invenit.

§. II.

Verum ICHORIS ET SYNOVIÆ ambigva eſt appellatio. Sumitur enim ICHOR (I.) pro humore aliqvo naturali, uti *ap. Gal. L.* 2. *& Elem. c.* 2. & alibi paſſim. In qvô ſenſu qvoq;, variis in locis, apud *Th. paracelſum* SYNOVIA accipitur; *L. 7. parag. Tol.* §. 2. *p. m.* 189. Synoviam partis eſſe nutrimentum definit & *L.* 1. *& Tartaro Tr.* 1. *&* 4. Synoviam gluten appellat, & *Scheunemannus in medic. Reform. c.* 5. Synovia, *inqvit*, eſt lac dulce, qvô corporis partes aluntur ac nutriuntur. (II.) Sumitur ICHOR pro humore ex Vulneribus Ulceribusq; qvibuscunq; effluente, uti *Celſus L.* 5. *c.* 24. Ex omnibus, *ait*, Vulneribus Ulceribusq; exit ſangvis, ſanies & pus. Exit autem ſanies ſ. ἴχωρ ex Vulneri-

neribus non nimis recentibus, nec nimis inveteratis H. I. *Conf. Lex. Brun. in* Voce Ichoris pathol. Qvæ ſignificatio Ichoris & SYNOVIÆ congruet ſiqvidem pro ſerô ex omnibus Vulneribus proveniente *à Paracelſô L. c.* vox accipi videtur, qvando Synoviam in omnibus membris adeſſe aſſerit. *Synovia*, inqviens, *eſt unde pars nutritur, in Oſſibus, arteriis & juncturis eſt alba, in carne rubra; atq; hæc macilago omnibus membris principalioribus & aliis ineſt.* (III.) Singulariter ICHOR pro Sero ex articulis ſauciatis ulceratisq; profluente accipitur *ab Hildanô L. de Ichore & meliceria acri. Ichor*, inqviens, *eſt ſeri acris copioſa ad læſos articulos affluxio*; & paulo poſt, *Læſis præterea articulis ſeqvitur Ichor acris.* SYNOVIA ſimiliter apud *paracelſum* ita accipitur, ut in *Chirurg. Maj. To. III.* ubi ex dislocatione artuum, ſynoviam pronenifſe aſſerit; & alibi paſſim. In qvô ſenſu ipſam qvoq; definit *Heydentryck Overcamb D. Amſtel.* im neüen gebänd der Chirurgie C. XV. qvod ſit raptura Vaſorum lymplaticorum ad articulos & *Exc. Gunth. Chriſt. Schelhammerus in Epiſt. Diſſert. de Lymphæ ortu & Lymphaticorum Cauſis.* Qvæ tertia ICHORIS AC SYNOVIÆ ſignificatio tantúm erit hujus loci. Atq; apud *Celſum* & *Hildanum* tunc propriè Ichor ſive ſynovia dicitur MELICERIA. Meliceriæ enim vox rectè qvidem ab Hildano ſemper prô humore vitiato accipitur, non omnium partium ſed articulorum, qvomodo & *Celſo L. 5. 24.* definitur, qvod *ſit ſanies, qvæ ex malis Ulceribus, ubi Nervi circa articulos læſi ſunt, & inter hæc loca maximè ex genubus exeat.* Qvâ ratione non ineleganter ab *Hildano* hic morbus vocatur HYDRARTHROS; idem ICHOR ſive HYDROPS ARTICULORUM.

 Non

Non autem confundenda eſt MELICERIA cum MELICERIDE; Meliceris enim Apoſtema eſt, non in fluxu conſtitutum, ſed fixum, qvod propriâ Membranâ materiam melli ſimilem continet. Sic & SYNOVIA diſtingvenda eſt ab omnibus Ulceribus ſinuoſis & fiſtuloſis, ex qvibus qvidem itidem ichor aliqvis effluit, ſed non iſtô, qvo in ſynovia modô, ex omnibus Undicunq; fibris, ſed certô tramite per aliqvem qvaſi canalem, cujus orificium certum, atq; certa profunditas, calloſitate & duritie circa ſinum aut cavitatem undiq; notabili. Uti etiam diſtingvenda ab Hydropicorum deſtillationibus, utpote ex qvorum artubus, ruptâ tunicâ, tanta ſæpius lymphæ copia profluere ſolet; qvanta vix ex Ulceribus articulorum ſynoviâ laborantibus eliminatur. Nam ſynovia ſolùm de articulis accipitur, & ab aliis Cauſis tùm externis, tum internis, infra dicendis, originem ducit: cum Hydropicorum deſtillationes longè alias agnoſcant Cauſas. Similiter differt à panariciô, vulgó der Wurm am Finger/ utpote qvi extremitates, non verò articulos digitorum, propriè occupat.

§. III.

Cum felicius in Morbi Notitiam, & ad ejusdem Curationem pervenire poſſimus, ſede morbi prius perſpectâ; teſte *Celſô L.* 4. *c.* 1. operæ pretium erit ARTICULORUM STRUCTURAM paucis explicare, & qvidem illorum, qvi per διάρθρωσιν ſunt connexi. Reperiuntur autem in illis tùm partes Communes, tùm propriæ. *Inter Communes* primum locum obtinet CUTICULA, qvæ non niſi ex fibrarum capillarium extremitatibus conſtat. (II.) RETICULUM, qvod qvoq; ex multis fibrillis, tum ex Vaſis lymphaticis & Ungvine conflatum

eſſe

eſſe Autor eſt *Excellentiſſimus & famigeratiſſimus Pechlinus* (III.) CUTIS, cujus ſubſtantia exterior multis fibris Nervoſis obſita conſtituit papillas Nerveas, interior verò glanduloſa varia vaſa recipit. (IV.) PINGVEDO (V.) PANNICULUS CARNOSUS, qvæ qvidem omnia varia obtinere Vaſa notum eſt. *Inter partes proprias* numeramus MUSCULOS Oſſium per διάρθρωσιν conjunctorum, & ipſa OSSA, atq; horum omnium partes. Qvoad *Muſculos* obſervanda primò MEMBRANA MUSCULORUM PROPRIA, cujus fibræ glandulas qvaſi mucilaginoſas conſtituunt. Porrò Corpus ipſum, CARNIS nomine propriè veniens, ſive fibræ tùm longitudinales (qvæ ex ſententia *Borelli* intus ſpongioſæ, vel veſiculoſæ *conf. diſſ. de motu muſc. Exc.* Joh. *Gottſched P. P. Reg.*) qvàm transverſales membranoſæ, in qvorum interſtitia itidem Varia Vaſorum genera, nervoſa, Arterioſa, venoſa & Lymphatica decurrunt; item TENDINES, qvi nihil aliud, qvam fibræ Muſculorum unitæ & coarctatæ. Hinc & LIGAMENTA, cum & illa fibris & vaſis dotata inveniantur uti & CARTILAGINES. Ipſa deniq; *Oſſa*, qvæ qvoq; glandulis mucilaginoſis, ſive congerie atq; extremitatibus fibrarum atq; vaſorum minimé carere obſervavit *Exc: Clopton Havers in ſua Oſteol. novâ.*

§. IV.

Sedes igitur ſive ſubjectum ſynoviæ erunt ARTUS, ſub qvibus omnes illas partes, qvæ ad conſtitutionem articulorum concurrunt comprehendimus, non excluſâ ipſâ Cute, utpote cum & ex ejus læſione Synoviam proveniſſe teſtetur *Hildanus l. 6. c. IV. Artus* autem differunt: alii *Majores* alii *Minores*: Utut verò

 ex

ex Minoribus articulis qvoq; ſynovia proveniat, huic tamen præcipuè obnoxia ſunt GENUA, qvippe non ſolum multa magnaq; reperiuntur in genibus Oſſa, ſed & circa Oſſa tendinum multitudinem & magnitudinem hic imprimis animadvertes. Unde etiam ſæpè accidit, ut propter tendines, atot & tam magnis Muſculis femorum & pedum gummata ſ. calli circa genua exoriantur.

§. V.

Verum, qvænam partium principalem ſedem ſynoviæ præbeant, in Controverſiam maximè vocatur. Non autem ſubjectum præcipuum erit (I) ARTICULORUM CAVITAS. Neq; enim facio cum his, qvi ichorem illum articulo læſo ingenitum eſſe perperam affirmant, qvin potius ex tot ô corpore ad articulum læſum confluere probat *Langius in Ep. Med. L.* 1.3. id qvod ex dicendis inferius manifeſtum reddetur magis. (II) Neq; NERVI erunt primarium ſubjectum, qvamvis Celſus Nervos circa articulos læſos ſubjectum ſynoviæ eſſe ſtatuere videatur, uti ex Definitione ejus patet. Verum enim verò, qvamvis Nervos in ſynovia lædi non negemus qvippe in omnibus articulis multi nervi concurrunt, & dolor circa tertium utplurimum diem pungens, ſtupor item in extremitatibus, maximaq; inflammatio luculentum hujus rei ſignum præbent; Nihilominus tamen ex Nervis ſolis ſynoviam provenire probari neqvit, primò qvia adhuc incertum an detur Nerveus ſ. n. ſuccus. Spiritus in Nervis dari non negamus; ſpiritus ſub forma Vaporis ſ. n. . non ſub forma ſucci, tunc enim qvando hicce Vapor calore deſtitutus in guttas coit Vappa ſunt non ſpiritus. Porrò, etiamſi daretur tale ſerum pro vehiculò forte ſpiritum in Nervis, nervi omnes tantam copiam ſuppeditare non poſſent, qvanta

qvi-

qvidem in ſynovia breviſſimô temporis ſpatio profluere ſolet. Neq; obſtat, qvod virium debilitas, aut partis atrophia Synoviam ſubſeqvatur, non enim à ſucci nervei profluvio virium debilitatem aut etiam partis atrophiam deducimus, ſed magis à ſucco Nutritiô, qvi per fibras ſive minima capillaria Vaſa extillare debebat in partis nutrimentum: aut à jactura maximâ ſangvinis arterioſi, aut qvoq; ab æſtu ſ. dolore cum ſynoviâ conjunctô. (III) Nec VASA LYMPHATICA ſubjectum primarium erunt ſynoviæ, qvum qvicqvid habent, habeant vel ab arteriis, vel à Nervis. Accidit, qvod in vulneribus articulorum non illicò, ſed poſt tertium vel qvartum diem ſynovia exoriatur; uti huic ſententiæ plurimorumq; Chirurgorum teſtimoniis ſuffragatur *Celſus L. 5. c. 24.* inqviens: *Sanies ſive* ἰχὼρ *exit ex vulneribus non nimis recentibus, nec nimis inveteratis, tunc enim humoribus illi recipiendis idonea ſunt.* H. I. Cum tamen ſi Vaſa lymphatica eſſent præcipuum ſubjectum, illicò ex Vulneribus recentiſſimis maxima copia ſeri profluere deberet, qvandoqvidem ipſa in Vulneribus omnibus cædi neceſſe eſt, qvod ſtatim infra Cutem prorepant, uti addiſcere licet ex Nuckii adenographiâ novâ. Et nobiſcum facere qvoq; videtur *Bartholini Noſtri* aſſertum *in Defenſ. Lymphaticorum contra Riol. c. VII.* inqviens: *Ex articulorum corruptorum & ulceratorum copioſô humore non putavi demonſtranda eſſe Vaſa lymphatica, ſed ſcire volui à peritioribus an humor in articulis hinc derivetur, non ille ulceratorum, ſed naturalis de qvô adeò ſolliciti ſunt Chirurgi ne effluat ex vulneribus & motum articulorum impediat. H. I.*

§. 5. Ut

§. VI.

Ut igitur ſubjectum hujus Morbi pateat, tenendum, non poſſe illud ita uni parti præcipuè tribui, qvum plures partes ad generandam ſynoviam concurrant. Synoviam enim eſſe à ſerô Sangvinis facile concedetis, qvi ſerum, per V. S. ſangvini innatans, ejusdem eſſe naturæ, ejusdem coloris ſimilisq; ſaporis, & conſiſtentiæ deprehendet, utrumq; enim igni expoſitum in gelatinam abit. Serum autem cum ex totâ Maſſa ſangvineâ ſit derivandum, patet ſangvinem eſſe fontem ſive primam originem, unde ſerum confluat. Qvô ipſô patet vias, per qvas ſangvis affluit, hic conſiderandas eſſe, iſtæ autem, uti notum, ſunt inprimis ARTERIÆ in genere, in ſpecie qvoad artus, in brachiis axillares, in pedibus verò crurales. Ab arteriarum autem ſangvine ſeroſo ſuum ſerum habent & fibræ in articulis, & vaſa Lymphatica, & venæ, & nervi. De Lymphaticis enim notum eſt, qvod poſt crebras in arterias injectiones, aliqva ſaltem encheireſi adhibita, circa omnes totius corporis partes miris modis turgeſcant *conf. Nuckii Aden. Cur. c.* 4. Atq; de Sangvine Venoſo, utut αὐτοψία me aliosq; doceat, qvod per V. S. in ſynoviâ emiſſus ingenti ſeri copiâ abundet. Non tamen propterea à venis, ſed ab arteriis ſynovia derivanda; qvod ſi enim ex Venis proveniret, non ſub ſolâ formâ ſeri apparere poſſet ſangvis, cum Venæ non ſolitarium, ſed ſangvini mixtum revehant ſerum, ideoq; ſangvinolentum in ſynoviâ eſſet; cum contra ea purum putum aqvei coloris ſerum primò in eâ deprehendatur, qvod tandem caloris virtute in gelatinam abire ſolet. Præter qvam qvod etiam in ſangvine arterioſô plus ſeri redundet, qvam in Venoſo, id qvod *Severinus in Epidoch.* 1. *de Aqvâ pericardii* §. 8. ex-

experimentô ſatis comprobavit. Licet id poſt. V. *Sem.* in ſcatellis etiam deprehendi qveat; In poſtremis enim ſcatellis, qvibus ſangvis arterioſus magis excipitur plus ſeri animadvertes. Neq; deniq; deeſt ratio, Cur in arteriis plus ſeri contineatur, qvàm in Venis. Notum enim eſt, qvod arteriæ Majorem ſui partem non in Venas, ſed in Lymphatica qvoq; transmittant, ſicq; neceſſariò minorem in Venis adeſſe hujus ſeri copiam ſtatuendum erit. Qvod igitur *Arteriæ* præcipua ſynoviæ ſint ſedes, utpote ex qvibus ſerum (non qvidem immediate, ſed mediantibus fibris earumq; poris) proveniat, ex iſtis putamus manifeſtum eſſe redditum; utut non negemus & Venas & Vaſa lymphatica atq; Nervos ſuam, qvam ab arteriis habent, ad ſynoviam ſymbolam conferre; qvod qvomodo obtingat, ſeqventia declarabunt.

§. VII.

Inventâ hujus Morbi ſede ad Cauſas inveſtigandas progredimur. Cauſæ autem aliæ ſunt externæ, aliæ internæ, eædemq; vel remotiores vel proximiores. Cauſæ externæ remotiores igitur Synoviæ ſunt Varii Caſus, vulnera, Contuſiones, fracturæ, diſlocationes, & ſi qvæ alia articulos lædere poſſunt. Cauſæ internæ remotiores ſunt Cacochymiæ vel totius corporis, vel qvoq; partium circa articulos. Cauſis externis proximioribus, qvæ circa læſas aut exulceratas partes concurrere poſſunt, annumeranda qvoq; ſunt Medicamenta malè adhibita, aër item frigidus &c. Internæ verò Cauſæ omnes ad Circulationem ſangvinis impeditam circa articulos ſunt referendæ: Ex ſtagnante enim in Vaſis ob Obſtructionem ſangvine proximè Synovia omnis circa artus exoritur. Nimirum cum ſangvis arterioſus ad læſas partes affluit, neq;

 à Ve-

à Venis aut Vaſis lymphaticis ritè excipi poteſt, occluſis, per qvæcunq; aliena, orificiis arteriarum, ſive à compreſſione, ſive à Contuſione, ſive à Medicamentis, ſive ab aëre externô, qvomodocunq; ; ſangvis in arteriarum extremitatibus aut etiam in Venis ſtagnans, partim per fibras Muſculorum ac Membranarum, partim per Vaſa Lymphatica ſynoviam deſtillare facit. Atq; hoc noſtrum aſſertum ſeqventia experimenta plane evincere poſſunt: Non enim tantùm poſt crebras in arterias injectiones, ligatis Venis, & aliâ aliqvâ ſaltem adhibitâ encheireſi, in omnibus fere totius Corporis partibus, Lymphaticorum ingens copia ſeſe prodit; ita e. g. pro detegendâ ſeparatione ſeri in Renibus, opus ſolum eſt obſtructione aut ligaturâ emulgentis Venæ, ad qvam ingentem copiam ſeri per Ureteres exiiſſe, ex variis experimentis circa hanc rem inſtitutis, *Inclytiſſimi Viri*, DN. PHILIPPI JACOBI HARTMANNI, *Phil. & Med. Doct.*, *Hiſtoriarum & Medicinæ Prof. Regiom.*, *ut & Imp. Leop. Nat. Curioſorum Academiæ Socii, Præceptoris & Patroni mei Æſtumatisſimi*, ſæpius vidi; qvôcum conf. B. D. D. *Nuckii Adenogr. Curioſ. c. l.* Sed & *Exc. Richardus Loverus L. de Corde C. II.* hoc ipſum experimento ſeqventi confirmat. *Haud pridem*, inqviens, *Venas jugulares, ſubductô iis filô, in Cane arctè ligaveram, & poſt aliqvot horas partes omnes ſupra ligaturam mirè intumeſcebant, & intra duos dies Canis qvaſi anginâ ſuffocatus interiit. Totô hôc tempore nonſolùm lacrymæ copioſius fluebant, ſed & plurima ſaliva ex ore fluxit, non aliter qvam ſi mercuriô aſſumptô fluxus ille concitaretur. Poſt obitum Cutem ejus à partibus tumefactis ſeparavi, atq; expectavi, ut partes tumefactæ ſangvine extravaſatô turgerent,*

ſed

ſed aliter omninò evenit ; ſiqvidem nullum veſtigium aut Colorem ferè ſangvineum obſervare potui , ſed Muſculi omnes & glandulæ ſerô limpidô maximè diſtentæ & admodum pellucidæ apparebant H. I. Si propriam hic citare fas ſit experientiam, & cum Cupreſſis viburna comparare: ego circa hanc rem experimenta facturus in Cane vivô nuper ligavi Venam dextram jugularem , alterô die , cum nullam ſalivam proveniſſe viderim , niſi qvod ex oculô prius à me læſô parum lymphæ promanaret , alteram qvoq; venam jugularem ſiniſtram ligavi , (ſatis gnarus , qvod unius lateris Vena jugularis cum alterius lateris venis communicaret, adeoq; adhuc liberum Circuitum ſangvini præberet,) verùm ne ſic qvidem aliqva ſalivatio ſucceſſit. Tertiô demum die Canem ſatis adhuc vegetum vivum diſſecui , atq; venas jugulares verſus Cerebrum turgidas, verſus Cor autem planè exinanitas deprehendi. Separatâ verò circa Collum cute , innumera Vaſa lymphatica Cuti ſubjacentia ſe prodebant , qvæ miris modis ſe amplexantia partes membranaceas ſub cute jacentes ultra minimi digiti craſſitiem turgidas fecerant, hæc inciſa ingentem copiam Lymphæ reddebant. Ad alia dein Viſcera mea cura converſa in Hepate qvoq; circa Venam portæ , & in Liene circa vaſa brevia plurima & ſatis turgida inveni lymphatica: in artubus qvoq; unum & alterum lymphaticum venis adjacebat , etiamſi intra tres dies nihil ferè Cibi aut potûs aſſumpſerat. Imprimis notabile erat receptaculum Chyli, qvod non chylô ſed lymphâ maximè turgebat, & præter veſiculas, ductui thoracico adjacentes , vaſa anatinam pennam adæqvantia obtinebat , ipſeq; ductus thoracicus in mediô bifidus, non chyli , ſed puræ hujus lymphæ inſignem copiam continebat. Hoc autem non aliunde,

 de,

de, niſi ab impeditô ſangvinis ab arteriis in Venas Circuitu proveniſſe, qvilibet videt.

§. VIII.

Sangvis itaq; in Vaſis arterioſis ſtagnans, ad Venas ſangvinem ſolitô more per circulum dimittere neqvit, qvod & hæ ſimul aliqvô modò obſtruantur, ut ſangvis per illas liberè non commeet, qvippe cum ſangvineum ad Venas Vulneratas delatum itidem ſtagnare cogatur, partim ob cauſas memoratas externas, partim etiam ob internam à negato ad læſionem Calore Nativo; præterqvam qvod Venoſus ſangvis naturâ ſuâ craſſior, facilè coagulari ſit aptus, ut in ſcatellis poſt V. Sem. apparet. Qvodcunq; ſangvinis itaq; ad Venas ab arteriis transmittitur, in eisdem refrigeratum coaleſcit, atq; ita ſerum qvaſi per colum aut per latera dimittit: Atq; hôc modô EX VENIS qvoq; aliqvid Ichoris in Synovia exſtillare contingit. Stagnante itaq; & in Venis & in arteriis ſangvine, cum ſerum per venas obſtructas unà cum ſangvine venoſô commode revehi neqveat, idem ad VASA LYMPHATICA majori copiâ contendit, ex iisq; demum cum impetu erumpit. Accedit, qvod in Vaſis lymphaticis ſerum non ita coaguletur, uti qvidem in Venis ſangvis, id qvod ex ſero, in ſcatellis ad frigus diu liqvidô manente, animadvertere licet. Neq; enim obſtat, qvod Venæ & Lymphatica naturaliter revehant, atq; arteriarum tantum munus ſit humores ad partes apportare. In præternaturali enim morbidôq; hôc ſynoviæ fluxu optime fieri poteſt, ut ſerum propter ſui ſtagnationem, motumq; in vaſis venoſis & Lymphaticis impeditum per eadem exitum moliatur. Atq; pro Venis militant qvoq; experimenta *Disq; Hiſt. de Re. Veterum Anat.* Exc. & Famigeratiſſimi D. Hartmanni *in*

Disq;

Diſq; de P. V. A. in Spec. I. §. 13. allata. De Lymphaticis *conf. ejus Introd. in A. M. C. IV.* §. 8. Nec NERVI penitus excludendi: Hi enim, ob defectum Caloris nativi in parte affectâ, cum ipſorum ſpiritus in fatuum humorem coaguletur p. n., etiam ad ſynoviam concurrent, illum humorem ſeroſum ſimul ex Vulnere eliminantes.

§. VIIII.

Nec obſtat nobis *Hildanus*, qvi Cauſam ſynoviæ dolorem maximum eſſe aſſerit C. XI. l. c. *Dolorem*, inqviens, *qvi vulneratis articulis ſupervenit præcipuam eſſe Meliceriæ Cauſam, ſatis demonſtratum fuit.* Hinc C. 2. l. c. demonſtraturus, Cur Ichor hic ad articulos præcipuè, & non æq; ad alias partes vulneratas feratur, illud ex læſione nervorum, & attractione humorum derivat, dicendô: *Qvia nervi in articulis tam copioſè concurrunt, ut vix detur Vulnus in articulo ubi non ſit læſus Nervus, aut nervoſum qvid; hinc ſeqvitur ingens dolor, qvi humores ex vicinis locis ut cucurbita ad ſe trahit, dolorem ſeqvitur inflammatio, qvæ partem debilitat, ut huic humori reſiſtere neqveat, illumq; in pus convertere valeat.* H. I. Verum utut læſionem Nervorum circa articulos ſymbolam ſuam conferre ad ſynoviam dixerimus: Utut qvoq; Celſus & Galenus ex dolore inflammationes & fluxiones ſubſeqvi affirment. *Celſus enim L. V. c. 26. ubi*, inqvit, *læſus eſt Nervus, vel Cartilago, vel Muſculus, & præſertim ſi partes maximè ſenſibiles fuerint læſæ, doloris ratione facillime inflammationibus tentantur.* Et *Galenus, de Comp. Med. S. Omnis dolor inflammat, exacuit, irritatq; & fluxionibus occaſionem præbet, etiamſi purum ab excrementis ſit totum Corpus.* H. I. Nihilominus tamen cum jam ſupra ſynoviam ex læſione Nervorum

ex

ex accidenti tantùm provenire probavimus, tantùm qvoq; aberit, ut dolor Cauſa dicenda ſynoviæ, qvin potius jam Cauſâ præſente, nempe ſerô, circa fibras læſas ſtagnante, & vel qvantitate vel qvalitate peccante, tanqvam effectus ſubſeqvetur. *Paracelſum* qvod attinet, hic Cauſam ſynoviæ eſſe Chirurgorum ignorantiam paſſim docet: Qvocum facere qvoq; videtur *Hildanus c. 2. l. c. Meliceriæ Cauſa externa eſt Vulnus, Contuſio, interna verò Cacochymia, vel Plethora. Paracelſus tertiam addit Cauſam videlicet negligentiam & inſcitiam Chirurgi; qvam ego Cauſæ internæ præfero. Etiamſi enim Corpus cacochymicum vel etiam plethoricum fuerit raro tamen Ichorem conſeqvi videmus, ſi vulnus à rationali Medico aut Chirurgo ex arte curatum fuerit.* H. I. Verum enim verò qvamvis utiq; in Vulneribus articulorum occaſionem præbere poſſit Synoviæ Chirurgus, dum Vulnus imperitè tractat; nihilominus tamen adhuc alia ex rei naturâ proximior cauſa inqvirenda fuit, qvæ proximè hunc effectum produceret, non ex accidenti, per errorem Chirurgi, ſed per ſe, etiamſi nullus Chirurgus acceſſerit, qvando ægroti ipſius Cacochymia in Cauſa fuerit. Fatendum tamen à Chirurgis imperitis cauſam Synoviæ qvandoq; adaugeri non unô modo. Aliqvando enim, in his articulorum Vulneribus ſangvinem ex iis profluentem nimis adſtringentibus remediis juſto citiùs ſiſtere conantur, ſicq; inflammationi & obſtructioni, hincq; acredini occaſionem præbent. Aliqvando intermiſſis Digeſtivis ſtatim ad Vulneraria deſcendunt, atq; ita Meatus vulneris adſtringendo, ejusq; digeſtionem impediendo, putredinis tandem & hujus Morbi Cauſam ſuppeditant. Hinc *Hildanus C. III. I. c. Clauſô Vulnere in ſuperficie,*

& pu-

& putreſcente Materiâ in profundo , incaleſcit , fitq; acris , dolorem excitat , atq; ſeroſos humores attrahit , ex qvô tandem ſeqvitur Hydrarthros periculoſisſimus. H. I. Aliqvando etiam pus citò maturatum nimis diù in Cachecticis Corporibus detinent, id qvod etiam per Contagium ſynoviam facile cauſabitur. Qvomodocunq; autem, ſive per errorem Chirurgi, ſive ex Medicamentis, ſive ex circumſtantiis aliis qvibuscunq; originem ſumpſerit Synovia, SANGVINIS IMPEDITUS MOTUS Synoviæ Cauſa erit: Ex circulatione enim impeditâ, ſeri profluentis qvantitas & qvalitas dependet, de qvibus jamjam in ſeqventibus paucis agendum.

§. X.

Cum & Qvantitatem & Qvalitatem ſeri in Synoviâ peccare animadvertamus; aliqvando enim parvus adeſt humorum affluxus, aliqvando verò magnus, item nonnunqvàm ſynovia mitis eſt admodum, citra ullum inſignem dolorem; aliqvando verò eſt maximè dolorifica, cum aliis graviſſimis ſymptomatibus conjuncta; oportet indagare in Cauſam iſtiusmodi Qvantitatis & Qvalitatis. Cauſa Qvantitatis vel eſt Temperamentum phlegmaticum aut plethoricum, vel diæta, aliqvando etiam Caſus externus ut nova articulorum vulneratio aut exulceratio; item obſtructio aut inflammatio magna. Cauſa autem Qvalitatis à Temperamento Cholerico & Melancholico, ſive Cacochymico dependet. Prouti enim ſerum vel mite vel acre fuerit, in cujuslibet Individui ſangvine, ita qvoq; ſynovia vel Mitis vel dolorifica erit. Nonſolùm autem à totius Corporis conditione, utpote qvando eſt Cacochymicum aut ſcorbuticum, & acidis aut ſalinis particulis vellicantibus abundat, ſerum iſtam acrimoniam obtinet, ſed

aliqvan-

aliqvandò etiam à diſpoſitione partis affectæ, qvandò diuturna obſtructio adeſt, & hinc inflammatio, aut pars illa alium vitioſum humorem jamdiu imbibit. Utut enim nullum fortè ſerum omni ſale ſit deſtitutum, cujus rei experimentum ſumi poteſt, ſi ſerum ex V. *Se.* torreatur, atq; toſtum igni injiciatur, inſtar ſalis crepitum edet: Certum tamen eſt, prouti Corpus magis atq; magis eſt ſcorbuticum, uti vulgo dicitur, qvod ita abundet qvoq; ſalinis ejusmodi acribus particulis, uti hujus rei periculum fieri poteſt in ſerô poſt V. *Sem.* talium Corporum dictô modô præparatô. Et hæc ſeri aciditas qvandoq; in Synovia tanta eſt, ut Ligamenta, Venas, Nervos & Oſſa erodat. Uti qvoq; hoc obſervavit *Hildanus C. V. I. c. Humores*, inqviens, *ſeroſi incaleſcunt, putreſiunt, maligni & acres fiunt, tandemq; ligamenta, appendices, cartilagines, imò nonnunqvam & ipſa Oſſa erodunt.*

§. XI.

Ex hujusmodi Cauſis ſive in Corpore, ſive in parte affectâ, varia ſymptomata dolorum, febrium, Convulſionum, prout partes læſas artuum magis magisq; afficiunt, exoriri ſolent. Poſitis enim iſtis Cauſis ponuntur etiam ſeqventes effectus, ut qvod propter Nervorum læſionem obſervetur Stupor, vel ſi nervus planè abſciſſus fuerit, Motus & Senſus abolitio, hinc propter impeditum motum ſeri & ſangvinis, intumeſcentia partis & inflammatio, hinc ſeri acredo, dolor graviſſimus, inqvietudines, vigiliæ, febris, aliaq; plurima ſymptomata. Carnis deniq; lividæ hyperſarcoſis ſive ſpongioſa excreſcentia, ex qvâ tandem Crudum & tenue ſerum ſive Synovia proflluit. Atq; ex his ſignis antecedentibus ſynoviam

viam imminere concludere poteris ; Præſentem verò ex nimiô fluxu ſeri circa articulos facilè cognoſces.

§. XII

Ex Cauſis porro Qvantitatis & Qvalitatis derivanda eſt Prognoſis. Utut verò omnis ſynovia ſit Gravis & periculoſus affectus, plurimorumq; graviſſimorum ſymptomatum ſcaturigo, juxta *Hildanum C. V.* Gravis tamen imprimis erit, ſi vel ſerum copioſum, & nimis tenue, vel lividum, pallidum, nigrum, ſimulq; glutinoſum, aut fœtidum & acre eruperit, uti videre eſt apud *C. Celſum. L. 5. c. 24.* Ex profuſione enim nimiâ ſeri evenient atrophia & aridura partis, aliaq; graviſſima mala. Hinc maximè obſervandum, qvod, ſi Ulcus in ſynovia, (vel Vulnus qvodcunq; fuerit,) reddatur aridum, adeò ut nihil egeratur vel ſeri vel puris, certò certius gangræna & Sphacelus inſeqvantur, tandemq; ipſa Mors, id qvod imprimis ex imperitâ aut intempeſtivâ Curatione obtingere poterit. Qvapropter in ſenibus ulcera ob ſiccitatem caloriſq; defectum difficulter ſanari, Galenus autor eſt; *in Comm. in L. 3. A. 31.* Hecticorum par eſt ratio. Qvodſi verò in Synoviâ magis concoctum ſerum tandemq; laudabile pus appareat, ſpem ſanitatis adeſſe ſcies. Unde *Gal. Com. in L. S. A. 22. Ulceris*, inqvit, *maximum eſt ad ſanitatem indicium, & pus & Medicamen, qvod habet id faciendi facultatem.* Contra Hildanum tamen paucis notamus, qvod junctura poſt ſynoviam non ita utplurimum rigida & immobilis permaneat; ſiqvidem articulos digitorum, brachii, & genuum læſos, atq; ex ſynoviâ laborantes, absq; ulla Motûs privatione curatos *à Parente meô H. Chir. Reg.* per D. G. vidi.

§. VIII.

Ad Curationem acceſſuri reſpicimus Cauſam, utpote cum hâc ſublatâ tollatur qvoq; effectus. Erat autem proxima Obſtructio, tum ſeri Qvantitas & Qvalitas. Qvantitas igitur ſeri excedens minuenda. Qvalitas ejus vitiata alteranda. Obſtructio tollenda, Motusq; ſangvinis reſtituendus in integrum. Conſeqvi hæc omnia ex votô poſſumus Chirurgiâ, Pharmaciâ & Diætâ. Chirurgia in hôc affectu, ut uſitatum, ita divinum auxilium præbet Phlebotomiam; Non enim tantùm nimiam Qvantitatem imminuet, ſed & cum in ſynoviâ utplurimum maxima adſit Inflammatio, & hâc præſente nullum vulnus curari poſſit, Venæſectio locum maximè obtinebit. Hinc Chirurgorum qvorundam experientiâ conſtat, in Synoviâ, aliisq; Vulneribus & Ulceribus profundis, V. Sem. reliqvis omnibus fruſtra tentatis præſtantiſſimum remedium exhibuiſſe. Nec ratio horum Experientiæ contradicit. Cum enim in venis vulneratis, vel aliô qvocunq; modo læſis ſangvinem ſtagnare ſupra probaverimus; ex tali verò ſtagnatione ſangvinis, vaſorum extenſio & inflammatio ſubſeqvatur, hinc V. S., aliqvando in ipſâ qvoq; parte affectâ prudenter inſtituta, hanc morbi Cauſam optimè tollet.

§. XIV.

Ex fonte Pharmacertico varia qvoq; externa & interna conducent remedia, qvæ tùm ſangvinem ſtagnantem rarefacere, tûm contra Qvantitatem & Qvalitatem ſeri pugnare poterunt. Inter talia verò externè adhibenda erunt (I) Inungentia ſive Lenientia e.g. Ungventa Digeſtiva dicta, ex Therebinthinâ, Gummi Elemi, vitellis ovorum, Croco, Melle Roſarum aliisq; confecta. Qvalia paſſim inveniuntur

apud

apud Hildanum & Clariſſimum Muys. Cavendum tamen, nè illis admiſceantur pingvia, imprimis ſi oſſa in ſynoviâ denudata: à pingvedine enim oſſium anguſtos poros obſtrui, ſicq; variè corrumpi, qvotidianâ Chirurgorum experientiâ conſtat. (II) Placentulæ qvoq; ex oc. cancri aliisq; abſorbentibus, ad acrimoniam ſeri abſorbendam Ulceribus applicatæ egregiæ erunt. Præterea non unius generis balſamica & volatilia alcalia parti læſæ applicanda erunt ex Myrrhâ, Aloe, Scordio, Rutâ, Camphorâ, Therebinthina, Opobalſamo &c. qvorum hic condere catalogum nec inſtitutum fert, nec temporis ratio permittit. Sed accidit aliqvando, ut in ſimilibus magnis articulorum Vulneribus, nullus obſervetur tumor, ſed ex nimiô Lymphæ profluvio partis atrophia, vires qvoq; proſtratæ adſint: hinc adſtringentia etiam in tantùm locum obtinebunt, hâc tamen cautelâ, ut, ſi ex illis inflammationem ſubſeqvi videris, ad emollientia cura tua illicò convertatur. Hinc nec Ungventum Ægyptiacum, nec fuſcum Felicis Wirtzii in tali caſu ommittenda erunt, qvæ tamen variis balſamicis & lenientibus pro diverſitate Circumſtantiarum temperari poterunt. Uti non malè plurimi Chirurgorum Ungventum Ægyptiacum Ungvento Digeſtivo mixtum ulceribus hiſce applicare ſolent, imitantes *Galenum*, cui ſuô jam tempore Adſtringentia Digeſtivis miſcere in uſu fuit *conf. L. de C. M. & 6. de L. aff.* Nec Epithemata Defenſiva ex Vinô aliisq; ſpeciebus adſtringentibus circa partem affectam calidè applicanda, tali in caſu intermittenda erunt. Interna iterum prout ſerum vel Qvantitate vel Qvalitate, vel utroq; modô peccabit, variabunt Remedia. Non verò Purgantia Draſtica adhibenda, qvippe qvæ inflammationi ſangvinis, intenſiorem

adhuc calorem adderent, variaq; ſynoviæ ſymptomata, ut anxietates, animi deliqvia, febrim &c. ſangvinem magis turbando, augerent; qvin potius Clyſteres, hinc lenia purgantia, imprimis cum Mercuriô præparata, ex uſu erunt, utpote qvæ contra Qvantitatem non minus, ac Qvalitatem ſeri optimè militabunt. Ex Diaphoreticis & Diureticis conducent Infuſa & Decocta Lignorum cum Rhabarbaro, aliaq; tàm fixa, qvàm volatilia, qvæ prò dolorum, inſomnii, aliorumq; ſymptomatum diverſitate miſceri poterunt Opiatis, Caſtoreatis &c.

§. XV.

Agmen tandem claudit Diæta; qvæ ſit humectans & tenuis. Aer vitetur frigidus. Motûs corporis & animi perturbationum ratio habeatur diligentiſſima, ut & reliqvorum omnium, qvæ in numero rerum, vulgò, non naturalium habentur: Sic ſymptomata cauſis ſupradictis ſublatis facilè qvoq; ceſſabunt, eorum verò ſeriem longiore pertexere filo, Diſputationis modus non ſinit, alii commodiori tempori itaq;, NUMINE GRATIAM, ATQVE VITAM CLEMENTISSIME SUPPEDITANTE, hæc reſervamus.

SOLI DEO GLORIA

CORO-

COROLLARIA.

I.

Synovia eſt Morbus, Symptoma atq; Cauſa Morbi.

II.

Chirurgica malè à Medicâ ſeparatur.

III.

Aſthma Remediis externis feliciſſimè curatur.

IV.

Lues Venerea internis, nullis externis opus habet remediis.

V.

In Anatomicis multa invenienda reſtant e. g. de Circulatione Sangvinis qvomodò fiat.

VI.

Balſamationem Cadaverum qvi rite novit, ſphacelata Membra in ægris diutius conſervare novit.

VII.

Omnis Sanitas atq; Morbus in Nutritione conſiſtit.

Cla-

Clariſſimo atq; Experientiſſimo Machaonis Filio

Dn. REINHOLDO WAGNERO

Cùm pro obtinenda Doctorali Mitra de *Meliceria* eſſet diſſerturus die 12 Sept. 1695.

Felicia qvæq, ita apprecari voluit

Sixtus Aſpach

S. S. Theol. Stud. & Philoſ. Baccal.

Qvi vanos, Præclare, tuos WAGNERE, labores
Dixerit, hic vanus vel vagus ipſe foret!
Seria curâſti, mala dum *Meliceria* curæ,
Qvi peritura foret non reditura, fuit
Heu! qvoties miſerum diſtorqvet corpus *Hydarthrus*,
Cùm premit articulos Conglomeratus *Ichor*.
At Medicâ pergrata manu Melimela miniſtras,
Et *Meliceriacum* pellere virus amas:
Mellea dum promis, feræ *Meliceria* ceræ
Illa tuos titulos officioſa dabit.
Ex uno nam plura patent, devictus *Hydarthrus*
Te reliqvas Hydras vincere poſſe docet.
Salve igitur noſtro Phœbo Gratiſſima Phœbi
Proles, & meritum ſuſcipe rite Decus!
Ecce! Machaonius cinget tua tempora Splendor,
Omine qvalis eras, Nomine talis eris;
DOCTOR eris, nam Doctus eras, ſic Gloria Doctos
Edocet egregiâ fronte ferire polum.
Qvid moror? alta petis, votô comitabor euntem:
I pede felicî, qvò Deus ire jubet!